

Käräjäoikeuksien siviiliasioden ratkaisut 2008

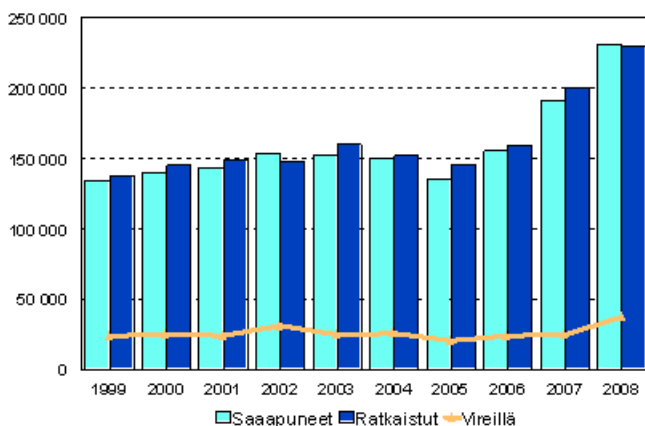
Käräjäoikeuksissa ratkaistujen riita-asioiden määrä lisääntyi edelleen vuonna 2008

Vuonna 2008 käräjäoikeuksissa käsiteltiin loppuun 273 748 siviiliasiaa, mikä oli 12,8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Siviiliasioista 230 148 oli riita-asioita, joita oli 30 272 asiaa edellisvuotta enemmän, ja 43 600 hakemusasioita. Käräjäoikeuksiin saapui vajaat 39 500 riita-asiaa enemmän kuin vuonna 2007. Ratkaistuista riita-asioista oli velka- ja saamissuhdetta koskevia juttuja 58,4 prosenttia, mikä on 18,6 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Tähän asiaryhmään kirjataan esimerkiksi kulutusluottoja ja luottokorttisaatavia koskevat asiat. Seuraavaksi suurimmat asiaryhmät olivat palvelussopimuksia, toimeksiantoa ja työntulossopimuksia koskevat asiat (15,2 %), irtainta omaisuutta koskevat asiat (11,9 %) sekä huoneenvuokraa koskevat asiat (10,8 %). Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen tilastosta Käräjäoikeuksien siviiliasioden ratkaisut.

Loppuun käsitellyistä riita-asioista 98,6 prosenttia, 226 834 asiaa, ratkaistiin jo asian valmisteluvaiheessa. Valmistelun kirjallisessa käsittelyssä ratkaistiin 224 610 asiaa ja suullisessa valmistelussa 2 224 asiaa. Käräjäoikeuksien pääkäsittelyyn riita-asioista eteni 1,4 prosenttia loppuun käsitellyistä asioista.

Kaikista riita-asioista ratkaistiin alle kahdessa kuukaudessa vajaat 63 prosenttia ja alle puolessa vuodessa 96,7 prosenttia, 222 574 asiaa. Asian käsittely kesti yli puoli vuotta 7 574 jutussa. Kirjallisessa valmistelussa käsittelyyn kului keskimäärin kaksi kuukautta ja pääkäsittelyyn edenneissä riita-asioissa käsittely kesti keskimäärin 10,3 kuukautta. Keskimääräinen käsittelyaika kaikissa loppuun käsitellyissä riita-asioissa oli 2,2 kuukautta. Hakemusasioiden käsittelyyn kului keskimäärin 5,1 kuukautta.

Käräjäoikeuksissa vireillä olleet riita-asiat 1999–2008

Sisällys

Liitetaulukot	
Käräjäoikeuksissa ratkaistut riita- ja hakemusasiat 1999–2008.....	3
Laatuseloste: Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut.....	4

Liitetaulukot

Käräjäoikeuksissa ratkaistut riita- ja hakemusasiat 1999–2008

Vuosi	Yhteensä	Riita-asiat	Hakemus- asiat
1999	215 946	138 044	77 902
2000	220 103	145 102	75 001
2001	224 041	148 783	75 258
2002	220 962	147 910	73 052
2003	209 270	159 808	49 462
2004	197 213	151 848	45 365
2005	191 103	145 405	45 698
2006	202 154	159 136	43 018
2007	242 756	199 876	42 880
2008	273 748	230 148	43 600

Laatuseloste: Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut

1. Tilastotietojen relevanssi

Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut -tilasto keskittyy kuvaamaan vuoden aikana vireillä olleita ja loppuun käsiteltyjä riita- ja hakemusasioita asian laadun mukaan sekä alueittain. Tilasto sisältää tiedot siviiliasian määrästä asian ja ratkaisun laadun mukaan sekä ratkaisuun kuluneesta ajasta käräjäoikeuksittain ja hovioikeuspiireittäin.

Riita-asia tulee käräjäoikeudessa vireille, kun kantajan lähettämä kirjallinen tai joissakin tapauksissa sähköinen haastehakemus saapuu käräjäoikeuden kansliaan. Hakemusia tulee vireille, kun hakemus jätetään käräjäoikeuteen. Asian ratkaisuun kulunut aika lasketaan saapumispäivästä käräjäoikeuden ratkaisupäivään.

Riita-asian tuomioistuinkäsittely on jaettu kahteen vaiheeseen, valmisteluun ja pääkäsittelyyn. Valmistelulla pyritään keskitetyn pääkäsittelyn aikaansaamiseen ja toisaalta myös ratkaisun aikaansaamiseen jo valmistelussa. Valmistelu jakautuu eri osavaiheisiin; kirjalliseen valmisteluun sekä valmisteluistunnossa pidettävään suulliseen valmisteluun. Valmistelun kirjallisessa käsittelyssä ratkaistaan asiakirjojen perusteella riidattomat asiat, joissa vastapuoli ei ole vastustanut kantajan vaatimusta. Jos asiaa ei ole voitu ratkaista pelkästään asiakirjoihin perustuen, jatketaan asian valmistelua suullisessa valmistelussa.

Valmistelun yhteydessä pidettävää pääkäsittelyä eli ns. pikkupääkäsittelyä koskevat säännöt on uusilla oikeudenkäymiskaaren säännöillä kumottu vuoden 2003 alusta lukien. Muuttuneita oikeudenkäymiskaaren säännöksiä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen vireille tulleiden asioiden käsittelyyn. Uusilla menettelysäännöillä lisättiin mahdollisuuksia ratkaista juttu kirjallisessa menettelyssä myös riitaisissa tapauksissa. Asia, jota ei ole voitu ratkaista valmistelussa, siirretään pääkäsittelyyn, jonne viime vaiheessa jäävät ratkaistavaksi riitaiseksi jääneet asiat. Pääkäsittely rakentuu entistä enemmän valmistelun pohjalle ja valmistelussa esitettyä oikeudenkäyntiaineistoa pyritään aikaisempaa helpommin hyödyntämään pääkäsittelyssä. Pääsääntö lainuudistuksen jälkeenkin on, että asia on pääkäsittelyssä käsiteltävä yhtäjaksoisesti loppuun ilman keskeytyksiä, mikäli se on mahdollista.

Hakemusasiain käsittelystä säädetään oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa. Suurin osa hakemusasioista käsitellään kirjallisessa menettelyssä tuomioistuimen kansliassa, mutta myös suullinen käsittely hakemusasiain istunnossa on mahdollista. Tietyissä riitaisissa hakemusasioissa asia voidaan käsitellä riita-asian käsittelystä säädettyssä järjestyksessä.

Käräjäoikeudessa on kolme asian laadun mukaan määräytyvää kokoonpanoa: lautamieskokoonpano, kolmen lainoppineen tuomarin kokoonpano tai yksi lainoppinut tuomari (yksijäseninen). Näistä kaksi ensin mainittua ovat kokoonpanovaihtoehtoja siviiliasian pääkäsittelyssä. Oikeudenkäymiskaaren mukaan käräjäoikeus on päätösvaltainen lautamieskokoonpanossa ratkaistaessa rikosasioita ja myös ratkaistaessa tiettyjä siviiliasioita, kuten lapsen huoltoa tai isyyden vahvistamista koskevia asioita. Muut riita-asiat ratkaistaan kolmen lainoppineen tuomarin kokoonpanossa. Näissä kokoonpanoissa ratkaistaan sellaisia ns. laajoja riita-asioita (vastaaja on kiistänyt kanteen), jotka ovat edenneet valmistelusta pääkäsittelyyn.

Asian käsittelee käräjäoikeudessa yksi tuomari silloin kun asia koskee riita-asian valmistelua, todisteiden vastaanottamista pääkäsittelyn ulkopuolella tai turvaamistointia. Ns. summaariset asiat ratkaisee aina vain yksi tuomari, hän voi delegoida niitä notaarin käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi.

Käräjäoikeuksien käsittelyyn tulee riita- ja hakemusioiden lisäksi paljon erilaisia, lähinnä oikeuksien kirjaamiseen liittyviä asioita. Tällaiset asiat on delegoitu sekä notaarin että kansliahenkilöiden ratkaistaviksi.

Käräjäoikeudessa on lainoppineina jäseninä laamanni ja käräjätuomari ja maallikkojäseninä lautamiehet. Vakinaisten tuomarien lisäksi juristihenkilöstöön kuuluvat kärjäviskaali ja tuomioistuinharjoittelua suorittavat notaarit. Edelleen käräjäoikeuksissa on kansliahenkilökuntaan kuuluvia henkilöitä, joille voidaan myös delegoida yksinkertaisiksi katsottuja lainkäyttötehtäviä.

Käräjäoikeuden kokoonpanoa koskevia oikeudenkäymiskaaren säännöksiä muutettiin osittain vuoden 2003 alusta lukien. Uusien säännösten mukaan asia ratkaistaan yhden tuomarin kokoonpanossa, jos asian laatu tai laajuus ei edellytä käsittelyä täysilukuisessa kokoonpanossa. Käräjäoikeus toimii yhden tuomarin kokoonpanossa

hakemusasiassa, jonka käsittelyä ei jatketa riita-asiain käsittelystä säädettyssä järjestyksessä, valmistelussa, riita-asian pääkäsittelyssä, jos tuomarina toimii valmistelusta vastannut tuomari, otettaessa vastaan todistelua pääkäsittelyn ulkopuolella sekä käsiteltäessä turvaamistointia.

Riita-asioiden uusi vapaamuotoinen sovittelumenettely otettiin kärjäoikeuksissa käyttöön vuoden 2006 alussa. (Laki riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa 2005/663). Sovittelun edellytyksenä on, että asia soveltuu soviteltavaksi ja on osapuolten vaatimukseen nähden tarkoituksenmukaista. Useimmat yksityisoikeudelliset riita-asiat ja riitaiset hakemusasiat voidaan ottaa soviteltaviksi. Tällaisia ovat esimerkiksi vahingonkorvauksiin, sopimukseen ja perintöasioihin sekä lapsen asemaa ja oikeutta koskevista asioista lapsen elatukseen, huoltoon ja tapaamisoikeuteen liittyvät riidat.

Riidan osapuoli tai osapuolet yhdessä voivat pyytää sovittelua jo ennen oikeudenkäyntiä. Sovittelua haetaan erillisellä vapaamuotoisella hakemuksella. Soviteltavaksi voidaan asianosaisten pyynnöstä ottaa myös tuomioistuimessa oikeudenkäynnissä vireillä oleva asia. Sovittelijana toimii asiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomari.

Tuomioistuin voi osapuolten pyynnöstä vahvistaa sovittelussa saavutetun sovinnon. Silloin siitä tulee täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu. Jos tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana jo vireillä olevassa asiassa ei ole syntynyt sovintoa, asian käsittelyä jatketaan riita-asian käsittelystä säädettyssä järjestyksessä.

Tallennettaessa kärjäoikeuden käsittelyyn tullutta asiaa tuomioistuinten asiankäsittelyjärjestelmään käytetään asialuokitukseksi Siviiliasian nimikkeistön mukaista nimikettä. Nimikkeistöstä valitaan vain yksi asiaa kuvaava asianimikekoodi. Mikäli juttu sisältää useita vaatimuksia, merkitään keskeisimmän asian asianimikekoodi.

Jutun käsittelyaika lasketaan haastehakemuksen tai hakemuksen saapumisesta kärjäoikeuden kansliaan kärjäoikeuden ratkaisupäivään.

Tilastoyksikkönä siviiliasian tilastossa on juttu.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisuaineistoon. Tilaston perusaineisto on saatu automaattiseen tietojenkäsittelyyn perustuvasta oikeushallinnon ylläpitämästä tuomioistuinten asiainkäsittelyjärjestelmästä, josta käytetään lyhennettä Tuomas.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastossa ovat kaikki vuoden aikana kärjäoikeuksissa vireillä olleet riita- ja hakemusasiat. Tilastojen perusaineistona Tuomasta voidaan pitää hyvänä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilaston perusaineisto poimitaan tilastovuotta seuraavan vuoden tammikuun loppupuolella. Tulokset valmistuvat kevään aikana.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja kärjäoikeuksien ratkaisemista siviiliasioista julkaistaan internetissä Tilastokeskuksen PX-Web StatFinissä sekä vuosittain ilmestyvässä Oikeustilastollisessa vuosikirjassa Tuomioistuinten toiminta -jaksossa.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Vuodesta 1994 tuomioistuinten vuosittaiset asiamäärät eivät ole enää helposti verrattavissa sitä edeltäneisiin vuosiin.

Vuoden 1993 joulukuun alusta saatettiin voimaan ns. alioikeusuudistus. Sillä toteutettiin sekä alioikeusorganisaation että riita-asiain oikeudenkäyntimenettelyn uudistaminen. Organisaatiomuutos merkitsi aikaisempien kihlakunnan- ja raastuvanoikeuksien lakkauttamista ja uusien kärjäoikeuksien perustamista niiden tilalle.

Yhtä aikaa alioikeusuudistuksen ja riita-asiain oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen kanssa toteutettiin alioikeuksissa uusi asioiden käsittelyjärjestelmä "Tuomas". Uusi systeemi korvasi aikaisemmat siviiliasioiden

diaarit, joita olivat riita- ja hakemusasiain diaari, asunto-oikeuksien diaari ja maksamismääräysasiain järjestelmä. Se sisältää myös tiedot konkurseista ja velka-asioista (yksityishenkilöiden velkajärjestelyt ja yrityssaneeraukset).

Edellä kerrottujen muutosten, riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistuminen ja tilastotietojen tiedonkeruujärjestelmän uudistaminen, lisäksi tuomioistuineläytöksissä tapahtui vuonna 1994 muitakin tilastojen vertailtavuuteen vaikuttavia muutoksia.

Alioikeusuudistuksen yhteydessä 1.12.1993 maksamismääräysasiamenettely lopetettiin ja entiset maksamismääräysasiat muuttuivat ns. summaarisiksi riita-asioiksi. Samassa yhteydessä myös ulosotonhaltijalle kuuluneet tuomioistuintyyppiset asiat, kuten lainhaku, siirrettiin kärjäoikeuksien käsiteltäviksi. Entisistä lainhakuasioista valtaosa tuli niinkään kärjäoikeuksien summaarisiksi asioiksi. Uusi lainsäädäntö toi tuomioistuinten käsiteltäviksi yksityishenkilöiden velkajärjestelyasiat ja yrityssaneerausasiat, jotka tuomioistuinten toimintaa koskevassa tilastoissa esiintyvät hakemusasioissa. Niinkään hakemusasioihin uusina asioina lisättiin isyyden vahvistamiset tunnustamalla. Edelleen vuoden 1994 alusta rangaistusmääräysasiat poistuivat tuomioistuimilta ja ne siirrettiin syyttäjäviranomaiselle.

Kärjäoikeuksilta siirtyi 1.3.2003 lähtien eräitä rekisteröintityyppisiä tehtäviä maistraattien hoidettavaksi. Tällaisia olivat mm. isyyden tunnustamisen vahvistamiset, avioehtojen ja avio-oikeuden poistamista koskevien vaatimusten rekisteröinnit sekä osituskirjojen rekisteröinnit. Nämä muutokset vaikuttavat kärjäoikeuksissa käsiteltyjen hakemusasioiden lukumäärien vertailukelpoisuuteen.

Maksuttomassa StatFin-tietokannassa on julkaistu tietoja siviiliasioista vuodesta 1995 lähtien Tilastossa käytetään vuoden lopussa voimassa olevaa alue- ja asialuokitusta

7. Yhtenäisyys

Oikeustilastollisessa vuosikirjassa julkaistavaan hakemusasioita kuvaavaan tauluun on manuaalisesti lisätty lainhuutojen ja kiinteistökiinnitysten lukumäärät. Ne puuttuvat StatFin-tietokannassa olevasta taulukosta.

Tilastossa käytetyt asia- ja kärjäoikeusluokitus löytyvät Tilastokeskuksen StatFin-tietokannasta. Siviiliasiaim nimikkeistö on myös internetissä Tilastokeskuksen luokituspalvelussa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Oikeus 2009

Lisätietoja

Riitta Forsman (09) 1734 3240
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

oikeus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-1182 (pdf)
ISBN 978-952-244-000-6 (pdf)